

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an . . . . . 240 Lei Pe jumătate de an . . . . . 120 Lei Pe un pătrăș de an . . . . . 60 Lei Un număr . . . . . 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înpotază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”. Ier. venii pentru abonamente și inserțiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concursuri edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	---	---

Luminați cu prăznuirea.

În mijlocul învolburăii generale momentul creștin al sfinței învieri a însemnat un strop de nădejde întăritoare, o rază ce ni-a luminat sufletul, refractar urii și întunerecului.

A fost al treilea Paști care ne-a găsit cu ochii ațintiți spre bietele noastre hotare; răscoliți în sentimentele noastre umane, triști de soarta țării noastre, sufletul ni s'a învârtosat ea și inima.

În preajma Praznicului, ca și odinioară pe timpul prigonirii Fiului lui Dumnezeu peste noi s'a lăsat ca o noapte neagră, o tristețe generală, contagioasă și apăsătoare.

Clipa în care piatra s'a prăvălit de pe mormânt ne-a desmeticit, chipul lui Dumnezeu a reapărut în conștiința noastră turbure și iată am văzut cu toții bucuria, minunea Invierii.

Cine dintre noi nu s'a înfiorat, și nu a simțit mușchii feței svăcnindu-i cu putere și ochii scaldându-i-se în lacrimi atunci când preoții au vestit poporului *învierea lui Hristos*? Când praporii de doliu s'au transformat în prapori de biruință, iar luminițele din mâinile credincioșilor ca o mare de flăcări tălăzuiau înaintea vestei izbăvirii?

Cu adevărat, minunea Invierii lustruiează cu putere dumnezeiască, lucrul său vădindu-se în bietele noastre fături sfânt și a toate covârșitor.

Ca niciodată, Paștile acestui an ne-a cucerit cu farmecul divin, ne-a recules sufletul răvășit, înmănușându-l ca pe o modestă ofrandă adusă Mântuitorului lumii.

Din grija părintească a I. P. S. Arhiepiscop și mitropolit Nicolae filii smeriți și ascultători ai I. P. S. Sale, noi cei de aici ne-am bucurat în cor cu frații noștri de pretutindenea la Praznicul Invierii. Păstrându-ne — tot prin înțeleapta purtare de grijă a I. P. S. Sale — moștenirea noastră veche, scaunul episcopesc din Caransebeș, am reușit să menținem — poate chiar să întrecem —

frumusețea tradițională a Sărbătorii Creștinătății în orașul de reședință ca și în cuprinsul întregii eparhii.

Nimeni, nici un suflet curat care s'a învrednicit să asculte Pastorală de Florii a I. P. S. Sale, n'a putut rezista chemării la pocăință și împăcare. Căci numai împăcarea sinceră a creștinului cu sine și cu deaproapele său poate chezașul reușita împăcării cu Dumnezeu. Un lucru de mare preț, deoarece numai așa putem râvni alaiul titlu de fi ai lui Dumnezeu.

Răscumpărați prin moartea și învierea lui Hristos, iată-ne atât de minunat redobândiți pentru cetățenia împărăției lui Dumnezeu. Pastorală de un tâlc profund a I. P. S. Sale, trimisă nouă la Praznicul învierii, propovăduiește între noi Românii — de acum împăcați și întăriți la suflet — miracolul libertății, proiectat în lume odată cu stivirea morții și scularea lui Hristos din groapă. Așa este voia lui Dumnezeu, numai într'un mediu de libertate se poate ea realiza...

Sărguincioasa colaborare a oficialității — și am putea spune a țării — cu Biserica la încetățenirea sinceră a religiosității în popor, cu prilejul sărbătorilor mari — Paștile, și Gheorghe — constatăată cu multă satisfacție în orașul nostru anul acesta, constituie cea mai norocoasă și mai ducătoare la scop cale pentru educarea lui și indirect pentru revenirea noastră pe albia tradiției noastre genuine.

Căci dacă poporul nostru a răzbit greutatea veacurilor, dacă el a suportat trupește robii străine, este pentru că în sufletul lui el s'a simțit totdeauna tare, legat prin credință cu masa românească indestructibilă.

Când am văzut înălțătoarea serbare fostă șească dela Inviere, când am văzut soldații ducând în cântece de tropare de biruințe pe Iisus cel înviat, am simțit o bucurie profundă: sufletul generațiilor de veacuri, prezente la sărbătoria regăsirii noastre.

Din Pastoralele Arhieresti.

P. S. Andrei al Aradului își începe Pastorală cu o frumoasă antiteză dintre suferință și bucurie: Răstignirea lui Hristos și Învierea Lui.

Mintea omenească abia poate să priceapă pentru ce Dumnezeu-Tatăl a supus pe Fiul Său cel iubit la atâta suferință din partea celor răi și necredincioși, mai înainte de a-L învia din morți. Pentru ce a trebuit „Mielul lui Dumnezeu” (Ioan 1 v. 29) cel nevinovat să rabde atâta umilință, prin: batjocură, hulă, bătaii, scuipări și cununa de spini; și pentru ce a mai pus Dumnezeu și Crucea Răstignirii pe umerii Lui? Noi abia putem înțelege ce legătură este între suferință și Înviere, între întristarea din săptămâna Patimilor și bucuria zilei de astăzi. În fața suferinței, firea omenească e totdeauna gata să strige: „*Trecăd pâharul acesta dela mine!*” însă Fiul lui Dumnezeu ne învață să adăugăm îndată: „*dar nu precum voesc eu, ci precum voești Tu, Părinte!*” „*Vota Ta să fie întru toate*”. În jertfa Mântuitorului trebuie să vedem prețul de răscumpărare pentru păcatele noastre. „*El s'a rănit pentru păcatele noastre, și a pățimit pentru fărădelegile noastre, și cu rana Lui noi toți ne-am vindecat*” (Isaia 53. v. 5). Crucea Lui ne învață că nu este Înviere fără de moarte, și nu este biruință fără de luptă și suferință.

Prin răstignirea Sa pe Cruce, Mântuitorul nostru a întărit și cu fapta ceace a propovăduit cu cuvântul. Dacă El numai ne-ar fi vorbit despre *smerenie* și pe El nu L-am fi văzut purtând cununa de spini, noi n'am cunoaște prețul acestei virtuți; dacă El ne-ar fi îndemnat numai cu cuvântul la *răbdare și iertare*, iar pe El nu L-am fi văzut răbdând toate și iertând de pe cruce și pe cei ce L-au răstignit, atunci noi ne-am putea pierde cumpătul în fața încercărilor ce vin peste noi; dacă El ne-ar fi spus numai cu vorba că ne va *iubi* până în sfârșit și nu L-am fi văzut dându-și viața pentru răscumpărarea noastră, atunci noi n'am fi putut cunoaște dragostea lui Dumnezeu față de noi; și dacă numai ne-ar fi făgăduit *cerul*, iar El nu s'ar fi înălțat acolo ca să ne pregătească și nouă loc, atunci noi ne-am putea simți singuri și părăsiți aici în lume. Acum însă, având în fața noastră pilda Mântuitorului celui Răstignit, ne încredințăm că nu este altă cale spre Înviere, decât aceea pe care a mers El. Privind apoi cu ochii credinței spre Cel înviat vom cunoaște că între suferință și Înviere, Dumnezeu a pus la mijloc Crucea Răstignirii, adică purtarea suferinței fără de cărtire, fiindcă numai cel ce rabdă până la sfârșit acela se va mântui (Mat. 24. v. 13). Crucea a fost preînchipuită în Vechiul Testament prin acel lemn pe care Moise l-a aruncat în apă și a îndulcit cu el apa cea amară (Eșire 15. v. 25). Din suferință răsare bucuria Învierii, pentru că crucea îndulcește lacrimile amare ale suferinței. Când suntem în focul suferinței nouă ni-se pare adesea că mergem spre pierzare, însă în același timp Dumnezeu pregătește din lacrimile noastre bucuria Învierii. „*Intristarea cea după Dumnezeu — zice Sf. Ap. Pavel — lucrează pocăință, spre mântuire, fără pagubă; pe când întristarea lumii lucrează moarte*” (II. Cor. 7. v. 10). Dumnezeu a pus suferința înaintea Învierii, fiindcă numai Învierea pune capăt suferinței, așa precum soarele usucă roua dimineții. Din aceste două: din întristare și bucurie, mâna lui Dumnezeu pregătește Învierea. Să le primim deci pe amândouă, știind că una aduce după sine pe cealaltă.

P. S. Vasile al Timișorii e fericit că întâiul său cuvânt este vestirea Învierii Domnului întru care crezând, vom fi părtași ai roadelor ei.

Ce minunată potrivire a lucrurilor este ca primul meu cuvânt părintesc să se îndrepte către Voi, iubii mei fii sufletești — ca o primă rază, pornită din cetatea de lumină ce ne-am agonisit — tocmai la Praznicul luminătei Învieri a Domnului. Și astfel *prima vestire ce Vă fac*, ca întâiul rugător către Dumnezeu pentru voi, *să fie vestea bună a Învierii Domnului*, a acestui adevăr, care stă la temelie credinții noastre creștine.

Prin această vestire, reinviata cetate de lumină a sufletelor noastre își începe lucrarea ei folositoare în slujba credincioșilor ei, în aceste vremuri de grea încercare. Pentru că niciodată n'a avut sufletul nostru creștin mai multă nevoie de reimprospătarea și adâncirea credinții sale în înviere.

Și câte temeuri puternice nu are credința noastră în învierea Domnului și, prin aceasta, în învierea cea de obște a tot trupul. Toți cei ce au încercat vreodată să tăgăduiască adevărul învierii Domnului au rămas rușinați de strălucirea cerească a acestui adevăr și de faptele nedesmințite ce dau mărturie pentru el. Mântuitorul a fost văzut după înviere de atâția oameni, cari au mărturisit pentru învierea Lui. El însuși se îmbie — după înviere — sfinților Săi apostoli spre pipăire, spre a-i convinge că *El este* cu adevărat. Iar Cartea Sfântă a Evangeliilor ca și aceea a Apostolului cuprind nenumărate dovezi scrise pentru învierea Domnului. Sfântul Apostol Pavel leagă toată credința noastră creștină și mântuirea ce e rânduit să ni-o aducă ea de faptul învierii Domnului zicând: „*Iar dacă Hristos nu S'a sculat, zadarnică este credința Voastră, încă sunteți în păcatele voastre*” (I. Cor. XV 17).

P. S. Nicolae al Oradiei arată că precum Domnul s'a eliberat din jugul morții, așa și frații noștri robiți vor fi încurând toți slobozi.

Învierea Domnului este în al treilea rând praznicul libertății, praznicul slobozeniei noastre întru Domnul. „*Voi la slobozenie Văși chemat fraților*” (Galat. 5₁₂), deci „*întru slobozenia cu care Hristos pre noi ne-a slobozit, stați*” (Galat. 5₁), zice dumnezeiescul apostol al neamurilor Pavel. Hristos Domnul a înviat la o viață nemuritoare — biruind păcatul, zdrobind moartea și pe diavolul părintele lor — pentru ca și noi de acum înainte, ajutați de puterea nebiruită a harului Său, să nu mai trăim o viață de robi, ci de oameni slobozi; să nu mai slujim păcatului, ci virtuții; să nu mai purtăm întru noi duhul temerii, ci al îndrăznelii; să nu mai slujim diavolului slujbă de osândă spre moarte și pierzanie, ci lui Dumnezeu slujbă de viață spre mântuire; să nu mai împlinim poftele deapururi nepotolite ale trupului, ci să stămpărăm însetările sfinte și doririle după ceruri ale sufletului.

Omul slobod întru Domnul este o făptură nouă, descătușată de legăturile grele, ca de plumb, ale pământului, care încă pe pământ umblând trăiește ca și în ceruri; este o făptură duhovnicească întru care Duhul lui Dumnezeu stăpânește toate cele dinlăuntru. Iar rōda acestei stăpâniri și cârmuirii a Duhului Domnului, însluptrul omului slobod este „*dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea și înfrânarea poftelor*” (Galat. 5₂₂), virtuți

din care se va împleti — ca și din tot atâtea flori duhovnicești nevesteșite — cununa dreptății și a răspătirii adevărate la ziua judecării din urmă.

Iubiții mei! Vorbindu-Vă despre libertatea creștină a împărăției lui Dumnezeu, despre slobozenia noastră întru Domnul, nu pot trece mai departe fără a Vă scrie câteva cuvinte și despre libertatea noastră națională, despre libertatea românească a împărăției noastre pe pământ, libertate care astăzi este sugrumată pe o întinsă parte a pământului străbun și pentru mai multe milioane de frați iubiți de ai noștri, ajunși din nou, pentru o vreme, în robia unor stăpâniri străine și asupritoare.

După cum mormântul dela poalele muntelui Golgota n'a putut ținea întru a sa stăpânire decât pentru scurtă vreme trupul preacurat al Domnului cel îngropat în el, așa nici dreptul sfânt al poporului nostru la o viață liberă pe aceste plaiuri, pe care s'a născut și pe care le stăpânește de mii de ani, nu poate fi îngropat pentru multă vreme, oricât de mare ar fi piatra mormântului său, oricât de multe pecețile de pe ea și oricât de mulți ceice stau de strajă lângă el. Dumnezeu, care-i Părintele iubitor al tuturor deopotrivă, vrea ca toate popoarele fără nici o deosebire — umblând pe calea poruncilor Sale vecinice — să-și trăiască viața cu demnitate, în libertate și în harnică muncă creatoare, aducând fiecare la vremea sa rodul trudei și al muncii sale, ca pe un prinos curat, înaintea lui Dumnezeu, singurul Stăpân adevărat și drept al tuturor.

În această zi sfântă a învierii Fiului Său din morți, să-L rugăm fierbinte și cu credință mare în suflet pe Părintele ceresc, cel ce cârmuește soarta popoarelor lumii, să-i scoale și să-i ridice de grabă pe toți fiii neamului românesc, de pretutindeni — din mormântul nedreptății, al robiei și al cumplitei morți sufletești în care au fost îngropați — la o viață nouă, liberă, nemuritoare, trăită sub ocrotirea și stăpânirea unui singur sceptor, a sceptorului de domnie românească... Rugați-Vă!... *„Căci mult poate rugăciunea dreptului cea fierbinte“* (Iacov 5₁₆).

Pentru istoria noastră.

de Ion B. Mureșianu

Suntem o generație care nu știe prețui trecutul. Pentru el, în afară de aversiune, n'avem nimic altceva. Și acest adevăr, a adus realitățile pe cari le trăim atât de dureros căci, înțelepciunea unui mare gânditor francez: „Istoria e pacea trecutului care pusă în prezent, luminează viitorul“ e puternic adevărată de întregul trecut al omenirii.

Din istorie isvorăște idealul natural și prin ea culminează. Ea este experiența tuturor vremilor. Înmanunchiază năzuințele popoarelor, arată părerile ce duc spre împliniri și evidențiază, anticipă urmările. Iar pentru marea mulțime istoria singură e aceea care duce spre împuternicirea sentimentului național creator, spre patriotism și eroism. Așa, cine nu cunoaște istoria țării sale, cine nu o iubește, nu-și iubește nici țara.

„Trecutul, oricât de sbuciumat și de vitreg, trebuie să-l înțelegem prin dragoste și să-l prețuim ca pe o forță a ființei noastre actuale. Toți suntem copiii trecutului — cum se exprimă filosoful Rudolf Eucken — și ne hrănim din moștenirea lui... Trecutul, trăește adânc în noi și ne înfășoară cu rețeaua deasă a înrăririlor lui, văzute sau nevăzute.“¹⁾

Această vastă și prea folositoare problemă, ar trebui să fie primul gând al puținilor cercetători cu temeinică pregătire. Scrierea unei filosofii a istoriei naționale, n'a fost în îndeletnicirea nimănui, pentru că astăzi acei cari știu să mânuiască condeiul și să chibzuiască puțin sunt ispitiți, fie de proză, fie de poezie. Mă refer îndeosebi la Banat, unde vitrina literară a sbuciumatului 1940 — cel mai rodnic an literar bănățan, contrar așteptărilor — numără 32 volume literare și din alte domenii și numai două tipărituri istorice. Dar și aceasta e numai o excepție. Până acum, asemenea preocupări, porneau pe drumul tiparității, din două în două decenii. Din 1865 până astăzi, doar trei autori au cuprins în scrisul lor, întreaga istorie a Banatului: Nicolae Tincu-Velia în „Istoria bisericească politică-națională a Românilor preste totu mai alesu a celor ortodocși-orientali din Austria și cu distincțiunea bănățenilor față cu pretensiunilor ierarhice și politice ale colonilor serbesci din Austria. După tradițiuni, monumente și documente istorice..“ Sibiu 1865; Patriciu Drăgălina, cu „Din istoria Banatului Severin“ I—III, Caransebeș, 1899—1902 și Dr. George Popoviciu în „Istoria Românilor Bănățeni“, Budapesta, 1909.

Astăzi — real — ar trebui să aibă o valoare de documente și nu să fie singurele istorii pentru orientarea cercetătorului sau a celui ce ne vrea să ne cunoască trecutul. Scrise într-o vreme când, chiar dacă se cunoștea adevărul, nu se îngăduia a se spune, sunt numai o palidă oglindire a istoriei ce, în mod imperativ, trebuie să se scrie. Temelia cercetărilor lor, isvoarele ce le-au folosit — fără prea mult disernământ critic — sunt studiile istoricilor maghiari cari, conduși de perverse interese politice, în nizuința lor de a denatura adevărul, au scris zeci de volume despre noi. Ba ceva mai mult, un Hunfalvy Pál se învrednicește a scrie și o istorie a tuturor Românilor, călăuzit și el, de același pătimăș gând („Az oláhok története“, Budapesta, 1894). N'a isbutit să o termine deși periodul de după 1601, pentru Banat, promitea a fi foarte interesant.

1) I. Lupaș.

Tot ce s'a scris până acum, se cere mi-gălos revizuit. Dar o asemenea urmă, necesită serioasă pregătire, timp și dragoste pentru studiu. Iar pentru întregirea multelor goluri, se cer documentele pe cari nu ne-am învrednicit nici până astăzi să le adunăm.

E mult mai comod să iei concediul, să privești râvnitor spre imaculatul hârtiei și apoi să o necinstești cu variată proză și diversă poezie. Studiul istoriei reclamă cercetări serioase, muncă minuțioasă și pricepere. Aci, un personaj emis de o dată precisă. Un eveniment se desfășoară în timp hotărît și nu după butul plac al autorului și toate acestea, trebuiesc documentate. Iar documentul și bibliotecile, nu-ți stau la îndemână totdeauna.

Toți fugim de conștiinciozitate. Ne desbăram de ea, ca de o haină netrebnică, ca de un pantof supărător. De istoria politică, ca și de istoria literară și bisericăască.

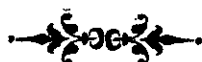
Și, iată prezentul... Ne lipsește o puternică temelie a dovedirii, a existenței noastre istorice și culturale, deși ea, de-asupra tuturor îndoielilor, s'a afirmat puternic și totdeauna în Banatul acesta, ce a fost numai românesc și, din început românesc!...

Astăzi, mai mult ca oricând, îndrumarea tineretului spre istorie, e un imperativ național.

Cele șapte epoci ale istoriei bănățene — umilitor pentru noi, — după atât amar de vreme, au fost fragmentar cunoscute. Vechile scrieri, nici așa cum sunt, nu se mai găsesc. Am rămas o provincie fără istorie scrisă, dar faptul e cu atât mai trist, cu cât avem pe aceste mândre plaiuri, o uriașe, o puternică și prea frumoasă istorie românească.

Mână de mână, să adunăm toate documentele trecutului nostru național, și după pricepere, să le dăm tiparului. Ne facem o datorie de conștiință. Și mai mult decât atât! O datorie față de acest colț de țară.

Imi place să rămân încredințat că aceste modeste rânduri vor găsi acum, cuvenit răsunet. Că, dealtfel, cam de mult se toacă la urechea surdului...

Confusia lui Babel

— După H. Pinard de la Bouffaye, S. I. —

De: Prof. C. Rudanu

„De aceea cetatea a fost numită Babel (Incurcătură), căci acolo a încurcat Domnul limba întregului pământ, și de acolo i-a împrăștiat Domnul pe toată fața pământului“ (Geneza XI 9).

Meditând asupra acestui citat biblic ne dăm seamă despre ce va fi vorba. Niciodată ca în zilele noastre nu s'au formulat mai multe judecăți pline de opoziții ca și acum asupra lui Hristos. Socialiști, comuniști, cu toții citează la ocazii și-l văd ca pe un precursor al lor. Unele secte și-l revindică, — cu drept cuvânt putem să spunem, că lumea actuală ca și altădată este un Babilon. În această confuție lamentabilă triumfă scepticii.

Neînțelegerile actuale, confusia s'a declanșat din cauza diverselor opinii asupra persoanei lui Hristos, din cauza diferitelor concepții filosofice și a diferitelor feluri de procedee ce se aplică valorii critice textelor sfinte.

Umanitatea în ansamblul ei este realistă, obiectivă și supranaturalistă, ea vrea ca să cunoască lumea externă, natura și proprietățile ei. Evangheliile sunt interpretările sfinte ale creștinismului, ele ne arată misiunea supranaturală și divinitatea lui Iisus Hristos.

O mare parte din școlile filosofice actuale resping aceste idei. Materialismul neagă spiritualitatea și libertatea sufletului, existența lui Dumnezeu.

Positivismul n'admite chestiunile de metafizică și pe cele religioase. Pragmatismul nu apreciază adevărul asupra opiniilor și sistemelor de viață, decât în dependență de utilitate. Raționalismul privește lumea întreagă în funcție de rațiune. Raționalismul începând mai ales ca secolul al XVI-lea - XVIII a dus o luptă uriașă contra creștinismului. De aci o întreagă credință greșită despre creștinism, despre minunile și viața lui Iisus — toate actele principale au fost considerate de aceste școli ca fiind legendare. Tot misterul vieții creștine după acești filosofi își are originea în Grecia, Egipt, la Asiro-Chaldeeni, Inzi, Persi și la alte popoare. Așa, că din figura divină a lui Hristos nu rămâne decât gândirea modernă a celor naționaliști. Fiecare sistem și l-a conceput după gustul său și după ideile sale pe Hristos. Unii spuneau că a fost un om inspirat, alții sentimentalist, etc. Fiecare școală filosofică, sau sectă își avea fantezia sa asupra creștinismului. Să ne gândim pe un moment la nenumăratele secte începând cu cele

mai vechi și până la filosofii Voltaire, Baur, Strauss, Reuss, Ritschl, Renan, Emersen și atâția alții. Cu drept cuvânt spune autorul, am putea organiza un muzeu cu diferitele sisteme, cu clasificări de vitrine, asupra nașterii și morții acestora.

S'a ajuns la această babilonie datorită abuzului criticii interne și a metodei comparative, care s'a întrebuițat de multă vreme. Unii utilizând versuri din Virgiliu sau Homer, alții observând pe Tertulian au compus diferite poeme cu subiecte variate. Combinându-le cu versetele din sf. evanghelii au redactat originile creștinismului, istorii și poeme pe cari le voiau ei, — dar știința adevărată n'admite astfel de reconstruiri arbitrare. S'au făcut abuzuri cu privire la Noul Testament, au fost disecate textele, fără să se țină seamă de mediul din care au eșit, de scriitorii bisericești și comunitățile cari le-au controlat și aprobat. Exegeții protestanți au neglijat St. Tradiție — ori Tradiția înseamnă Biserica — datorită „liberului examen“ și Biserica a fost suspectată.

Metoda comparativă a religiilor, din cauză că nu a ținut seamă de faptele reale ale vieții creștine, a compromis știința. Altfel compararea evenimentelor istorice și explicațiile interesante date în mod cinstit pot aduce multe foloase creștinismului.

Limbuistica comparată a realizat progrese umitoare și minunate. În studiul fenomenelor religioase însă s'a întâmplat contrariul, fiindcă texte budiste, mazdeiste și creștine au fost comparate și s'au făcut diferite concluzii, apoi s'a vorbit despre minuni și profeții, revelațiuni etc. Nu trebuie să fie cineva un preot distins ca să observe că atunci când pui o hârtie monedă veritabilă alături de alta falsă — fraudă e evidentă și imitația e fără valoare. A identifica diferitele rituri, doctrine, a apropia manifestările sufletului după unele analogii superficiale și a neglija diferența capitală, aceasta înseamnă a fi într'o: **Incurcătură (Babilonie).**

După metodele de lucru a unor oameni, cari nu văd mai mult, a căror conștiință e slabă, afirmând: Iisus a fost un om divinizat, ca și Budha, ca și Ptolomeii din Egipt, sau ca împărații vechei Rome. După aceștia revelațiunea creștină e un mit. Prin abuzul criticii interne aceștia diformează textele istorice, iar prin metoda comparativă fenomenele religioase le anihilează. *Știința are menirea să clarifice lucrurile, să le lumineze, nu să le întunece. Filosofii umanității nu trebuie ca să creadă, că sistemele lor sunt ultimul cuvânt al spiritului uman și că ei au ajuns la adevăr. Dumnezeu! Ce noapte stă*

înaintea noastră, dacă cu prețul mării strict științifice, nu vom găsi flacăra Divină, care a luminat pentru prima dată în Ierusalim: Iisus Hristos, tămăduitorul și mântuitorul umanității.

Desacordul actual al spiritelor, neînțelegerile religioase din zilele noastre au consecințe grave. Babilonia care se întinde înaintea ochilor noștri, confuzia de azi atinge inimile noastre; desacordul asupra credințelor despre Hristos și Legea Sa, are ca rezultat o divizare a oamenilor în grupuri rivale, cari împiedecă omenirea ca să progreseze, laicizându-o tot mai mult, întunecând steaua luminii cerești. *Creștinii adevărați cred din tot sufletul și din tot cugetul lor în divinitatea lui Iisus Hristos, și-l recunosc ca Fru adevărat al Tatălui cereșc.*

Peripețiile unor finanțe*)

XV.

Am fost arătat într'un capitol precedent, că mai întâi s'a votat „Legea pentru asanarea datoriilor agricole“ din 19 Aprilie 1932, apoi că legea aceasta a suferit modificările, cuprinse în legea promulgată în 26 Octombrie a aceluiași an.

Dupăce nici aceste modificări n'au fost mulțumitoare, s'a adus „Legea pentru reglementarea datoriilor agricole și urbane“, publicată în Monitorul Oficial“ din 14 Aprilie 1933.

În sfârșit a urmat în anul 1934 legea cea mai radicală în materie de conversiune, adică „Legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane“.

Așadar raporturile contractuale dintre debitori și creditori s'au legiferat în patru rânduri, în cei doi ani dela 19 Aprilie 1932 până la 7 Aprilie 1934.

În cursul acestor doi ani țaranii-debitori au fost ațâțați în fel și chip împotriva creditorilor, fluturându-li-se mereu înaintea ochilor idealul ștergerii totale a datoriilor, fiind ținuți în permanență sub influința unor agitatori, cari urmăreau interese personale.

Legea a patra și ultima pentru lichidarea datoriilor a fost promulgată în 7 Aprilie 1934, adică în preziua Sfintei Invieri ca să simbolizeze credința Guvernului Țării, că se pune sfârșit epocii de nesiguranță, care epocă adusesese amortirea vieții economice și dispariția creditului de pe piață.

*) Vezi Nr. 10, 14, 16, 21, 24, 32, 33, 39, 45 ex. 1940 și Nr. 1, 4, 8, 13 și 16 ex. 1941.

Caracterul definitiv al acestei legi l-a subliniat mai întâi discursul Regal, ținut în Consiliul de Coroană, accentuând cu ocazia promulgării legii, că „această lege e menită a pune desăvârșit și pentru totdeauna capăt nesfârșitelor discuțiuni între debitori și creditori“.

A urmat apoi Președintele Consiliului de Miniștri, care în repetate rânduri a atras luarea aminte a celor interesați, că legea conversiunii publicată în 7 Aprilie 1934, e definitivă și se va executa.

Ministrul Agriculturii încă a aflat de bine a se adresa cu o scrisoare către plugarii din țară, lămurindu-i că fiecare debitor are acum a alege termenul de plată de 2, 5 sau 17 ani, îndemnându-i cu o cale să împlinească porunca legii, fără a da ascultare șoaptelor răuvoitorilor pentru că termenul de plată nu se mai amână.

Iar Ministerul Finanțelor prin o circulară aduse la cunoștință generală, că la 15 Noemvrie 1934 este scadența pentru plata primei rate, datorată de către debitorii, cari beneficiază de avantajele legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane.

Cu aceste declarațiuni și îndemnuri, venite dela locurile cu cădere cele mai înalte, s'a spulberat ultima nădejde a celor ce doreau să continue a pescui în turbure.

Legea ultimă pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane, intrată în vigoare la 7 Aprilie 1934, cuprinde trei categorii de debitori agricoli, și anume:

a) Pe cei cu reducere de 50%, plătabilă fiind datoria în curs de 17 ani, în 34 rate semestriale,

b) Pe cei cu reducere de 70%, cu datoria plătabilă în 2 ani.

c) Pe cei cu reducere de 60%, având a plăti datoria lor în timp de 5 ani.

De observat este, că partea cea mare a debitorilor eparhiei erau arendași restanțieri.

Provocați fiind acești arendași restanțieri să satisfacă obligamentul lor de plată, unii au plătit din datorie 30% și accesoriile cu reducere de 70%, alții au declarat că plătesc în curs de 2 ani, achitând imediat rata primă, iarși alții s'au declarat învoiți să plătească în 17 ani cu reducere de 50%, în fine au fost și de aceia, cari n'au dat nici un semn de viață.

Dupăce Corpurile legiuitoare ale țării au votat în anul 1934 ultima lege a conversiunii datoriilor și dupăce apăruse și regulamentul de exe-

cutare al acestei legi, ne-am ales cu o dezorientare în ce privește întrebarea, oare bisericile, parohiile, comunele bisericesti beneficiază de favorurile legii conversiunii sau nu.

Dezorientarea provenise parte de acolo, că pe fostul ministru C. Xenii îl scăpase să răspundă la o întrebare făcută în senat de senatorul Elemér Gyárfás, că parohiile, care nu au scop lucrativ și de fapt nu sunt persoane juridice de drept privat întră în conversiune cu datoriile lor față de alții, care declarație însă spre nedumerirea organelor bisericesti nu a fost cuprinsă în textul regulamentului legii. Parte a provenit de acolo, că unii dintre parlamentari, bazându-se pe declarațiunea aceasta pripită a d-lui ministru, în intervalul până să apară regulamentul s'au grăbit să comunice în darea lor de seamă către alegători, că bisericile, parohiile, comunele bisericesti cad în conversiune.

Văzând dibuirea în jurul explicării legii și confuziunea provenită din necunoștință de cauză, cel ce semnează aceste șire s'a ocupat mai de aproape de chestiune, lămurindu-o într'o broșurică pe baza desbaterilor parlamentare, pe baza legii noastre bisericesti fundamentale, pe baza părerii motivate a unor bărbați de specialitate și în fine pe baza circularei atât de clare a fostului ministru al justiției Victor Antonescu.

Din toate aceste izvoare s'a putut trage concluzia hotărâtă, că bisericile, parohiile, comunele bisericesti nu intră în prevederile legii pentru lichidarea datoriilor.

Chestiunea a fost discutată nu numai în principiu, ci deslușită și pe urma unui caz concret, care s'a judecat la cel mai înalt for al nostru judecătoresc.

Inalta Curte de Casație, soluționând pricina dintre părți, cu drept cuvânt a considerat parohia ca persoană juridică, de drept public, care ca atare nu intră în prevederile art. 1 din Legea pentru lichidarea datoriilor, din 7 Aprilie 1934, prin care lege se prevăd între debitorii, cari pot beneficia de dispozițiile acestei legi, numai persoane juridice de drept privat.

Ca mângăiere le-a putut servi comunelor bisericesti faptul, că pierderea ce o sufereau prin plățirea în întregime a datoriilor lor, dacă aceea peste tot se putea numi pierdere, nu cădea în sarcina unui singur enoriaș, ci se împărțea asupra tuturor membrilor parohiei și în consecință nu apăsa așa de simțitor, cum ar fi fost cazul, când debitorul era un particular.

Aurel Mucă.

Frați de cruce

(Continuare)

Vlad Călugărul, († 1496) domnul Țării Românești, ne arată, cum un mare boier Lațcu, daruia nepoților săi de frate, „jupânilor“: Andrei și Lupu, mai multe sate, cu îndatorirea, ca „ei să fie frați nedespărțiți, și ori cărui din ei se va prileji să moară mai înainte de celălalt, să nu vândă partea lui, și să treacă la cel rămas“.

După documentele ce ne sunt cunoscute până în prezent, știm neîndoios, că înfărtășirea din vorbă, se practica la neamul nostru pe o scară destul de estinsă! Cu deosebire era îndătinată la frații noștri din Muntenia, firește că mai ales la familiile cu avere.

Când însă știm de o largă înfărtășire, în schimb nu putem să ne lămurim, cel puțin nu deplin, dacă înfrățirile chestionate se înfăptuiau în mare parte, ori că numai arareori, și cu ținutul religios și juridic, circumscris mai sus?

Totuși scriitorii noștri susțin că cuvântul stereotipic de „înfrățire“ are înțeles nu numai moral ci și rost și putere de drept, după toată regula.

„Radu Vodă în tenorul unui hrisov dat la 12 Iunie 1527, dăruiește lui: Fărtat Clucerul ¹⁾ feciorilor și fetelor lui, câți Dumnezeu îi va dăruia, că să-i fie moșie în Momotești, din partea lui Stoian, i-a Manei, a treia parte, dintr'a lor moșie, ori cât se va alege, pentru că a venit Stoian și fratele său Manea înaintea Domniei mele, de au dat și au înfrățit pe jupânul ²⁾ fărtat Clucerul pe moșia lor Momotești; însă fără nici o sâlă, sau nevoie... cum că să fie frați nedespărțiți ei și feciorii lor în veci. 7035 (1527) Iunie 12^a“.

În timpul stăpânirii lui Mihnea Vodă III (1659) fiul lui Alexandru Voevod, Spălăreasa Caplea din Periș la o altă cu cumnatul său Mitrea Vornicul, (guvernator) se prezintă în fața divanului (consiliu) lui Mihnea Vodă, cu postulatul, că divanul să rătifice convențiunea-i de vinzare cumpărare și de înfrățire... „ci au venit jupâneasa Caplea înaintea Domniei mele, de au dat și au înfrățit pe cinstitul boer al Domniei mele, Mitrea Vel (mare) Vornic, pe această mai sus zisă moșie, pe jumătate, fără de nici o silă; iar cealaltă jumătate, din moșie,

1) Clucer e boierie, bucatarul voivodului. Jupân odinioară demnitate personală. Azi bațjocură. Pan tot la fel. În Maramureș e încă în uz.

2) Arhivele statului. Episcopia Râmnic, pachet 67, doc. 1 la Ionescu l. c. aici poz. 6; cum și Xenopol l. c. poz. 3.

3) Spălărar, boierie, general de cavalier, cuvânt și așezământ luat dela Bizanț. Celalte toate sunt slave, ca nume și ca demnități.

ș-au cumpărat Mitrea dela jupâneasa Caplea, drept zece mii aspri (monedă măruntă veche turcească) de argint, și încă i-au dăruit un conăts (nu-l înțăleg) cu vulpe și au înfrățit și au vândut însuși jupâneasa Caplea ⁴⁾“.

Grula.

(Urmează)

Cosmogonia biblică și teoriile științifice

(Continuare)

De Pr. I. Firca.

Crearea, după alte versiuni, a animalelor și omului — ori numai a omului din sângele amestecat cu pământ al unui zeu, (după tăblițe zeul Kingu) și-ar găsi analogia în aceeași creație din pământ a omului biblic ¹⁾.

Delitzsch e în deosebi acela, care în „Babel und Bibel“ susține precizând cu detalii, aceste analogii, afirmând că cel dintâi om din mitologia babiloneană Eabani a fost creat din o bucată de lut muiată, cași omul biblic. Iar în ce privește suflarea de viață, el citează pe autorul unei scrieri asiriene, care se numește pe sine „câne mort“, pe care l-a făcut viu regele stăpânul său, „punându-i în nas suflarea vieții ²⁾“.

Sunt apropieri sporadice și unilaterale, cari răspund fără îndoială unei origini comune a acestor popoare. Faptul că omul e pământ și deci zidit din pământ, a putut fi observat empiric de oricare popor obișnuit cu înhumarea morților, iar suflarea vieții dată prin nas apare ca firească, întrucât răsuflarea se face prin acest organ. Sensurile și semnificațiile acestor reprezentări și expresii comune sunt însă mult deosebite la cele două popoare, ele decurgând în mod firesc din concepția lor fundamentală despre lume și divinitate.

Tot în legătură cu omul, zeul Ea crează pe Assousounamir, după ce a făcut un chip în inima sa și zeita Aruru formează la fel în inima ei, un chip al lui Anu zeul cerului, pentru a crea pe acel Eabani, care nu e însă un om obișnuit. S'au apropiat aceste amănunte — de sigur tendențios, cum se poate ușor vedea — de Gen. I 26-27, unde se spune că omul e făcut după chipul lui Dumnezeu ³⁾, chip care nu e înțeles în creștinism decât în sens spiritual, deci cu totul altfel decât în mitologia chaldeană.

g) Părerea celor ce admit o analogie mai accentuată între cosmogonia biblică și cele

4) Aici poz. 6 și 32 la Ionescu Ist. Cotrocenilor, Lupștilor (Sf. Elefterie) și Grosaveștilor pg. 506.

1) Cf. C. F. Lehmann, op. cit. pp. 42-25.

2) Cf. Fried. Delitzsch, op. cit. p. 16.

3) Alb. Condamin, l. c. col. 398.

păgâne în general, se rezimă mai ales pe Gen. II 4-24. Aceste versete și în general capitoul II prezintă o a doua povestire a creației, deosebită de cea dintâi nu numai prin numele *Jahvé-Elohim* pe care-l atribuie Creatorului, în loc de *Elohim*, dar și prin caracterul mai puțin poetic și detaliile în genere mai antropomorfe ale descrierii și chiar prin apreciable divergențe în ordinea faptelor⁴⁾. Această a doua cosmogonie, fie că e un rezumat al celei dintâi, fie că e interpolată, cum crede *Hummelauer*⁵⁾, ea presupune — zic aderenții împrumuturilor — cași cosmogoniile păgâne, o materie preexistentă⁶⁾.

Acestei afirmații i se pot aduce următoarele obiecțiuni:

a) Gen. II 4 sq. nu are de scop de a arăta originea lumii — ceea ce s'a făcut în cap. I — ci în special originea omului și deci nu este o cosmogonie propriu zisă⁷⁾.

b) Diferențele între această expunere și miturile babilonene și feniciene sunt prea mari, pentru a nu fi condamnată ca puțin științifică o asimilare absolută a lor.

y) Preexistența *haosului* nu se impune nici în textul Genezei, în timp ce ea se manifestă evident în miturile panteiste sau dualiste cu cari se pune în comparație⁸⁾.

(Urmează)

ȘTIRI

Învierea Domnului s'a făcut în orașul nostru dimineața la orele 8 mergându-se în tradiționala procesiune la crucea din Piață. A servit un sobor de 10 preoți în frunte cu I. P. Cuv. Arhimandrit Dr. L. Busuioc și Prea On. Prot. Ic. Stavrofor R. G. Ancușa președ. Consiliului eparhial. Au participat foarte mulți credincioși și toată cetatea din Garnizoana Caransebeș. A fost impresionantă serbarea lor: predarea unei cruci frumos împodobite, iluminată, către Comandant cu salutul creștinesc *Hristos a înviat*, ca și răspunsul mișcător al d-lui Colonel V. Fortunescu.

La sf. Liturghie a pontificat tot I. P. Cuv. Dr. L. Busuioc dând cetire frumoasei Pastorală a I. P. S. arhiepiscop și mitropolit Nicolae.

Luni a pontificat Păr. Prot. Ic. Stavrofor R. G. Ancușa, făcându-se procesiune cu Litia la cimitir.

Mulțumită publică. Biserica din Caransebeș exprima mulțumiri bunului credincios Augustin Munteanu,

4) Zăpletal: „Le récit de la création dans la Genèse”, tr. franc. Paris 1904, pp. 1-8 ap. H. Pinard, art. cit. col. 2044.

5) „In Genesisim”. Paris, 1895, p. 121.

6) Ap. H. Pinard. l. c. col. 2044.

7) Zăpletal, op. cit. p. 8 ap. H. Pinard.

8) H. Pinard. col. 2044.

directorul Băncii Banatului din Loç pentru râvna sa creștinească de a împodobi an de an la praznicele împărătești sfeșnicele mari din fața Altarului cu lumânări de ceară frumos împodobite. Totodată pentru dania sa în rostul unei cădelnițe în valoare de 2000 Lei. Deasemenea se aduc mulțumiri binecredincioșilor Gheorghe Lúpei și soției sale Sima cari au donat suma de 4000 Lei pentru facerea Paștilor.

Zel pastoral. La Penitenciarul din localitate, Părintele profesor Octavian Tursa, spiritualul Academiei noastre teologice, a mărturisit și împărtășit cu Sf. Taine pe deținuți; iar cu ocazia sfințelor zile ale patimilor și învierii Domnului a oficiat acolo toate serviciile religioase, înălțând prin cuvântări înaripate sufletele celor dornici de alinare și libertate. Nădăduim că semințele Evangheliei, risipite cu dărnicie în sufletele atâtor nenorociți, nu vor întârzia să-și arate la vremea sa, roada așteptată.

Părintele prof. Tursa săvârșește — de aproape patru ani și absolut gratuit — la Penitenciar, nu numai o operă misionară, religioasă-morală, ci și una educativă, românească, redând societății, din sânul căreia au fost ridicați, elemente noi, cu moravuri și viață nouă, capabile de muncă constructivă. Zeci și sute de suflete salvate dela peire îi vor rămâne pururea recunoscătoare.

Jugoslavia înfrântă, Grecia pe treisferturi cucerită. În mai puțin de 10 zile Jugoslavia a fost cucerită de Germani, deasemenea este pe punctul de a capitula și Grecia, cucerită mai bine de jumătate.

Publicațiune de licitație

Nr. 46 1941.

În baza aprobării Venerabilului Consiliu Eparhia No. 7010 E. ex. 1939 din 9 Decembrie 1939 și pe baza planului elaborat de dl arhitect Dimitrie Boitor, se publică licitație pentru darea în întreprindere a lucrărilor de zidire a bisericii ortodoxe române din comuna Moldova-veche județul Caraș, pe ziua de 5 Maiu 1941 ora 11 a. m. în localul Oficiului parohial ort. rom. din Moldova-veche.

1. Planul și devizul de spese, condițiunile generale și speciale se pot vedea la Oficiul parohial ort. rom. din Moldova-veche.

2. Conurenții vor înainta deodată cu ofertele închise și vadiul de 6% din prețul oferit în numărar sau efecte de stat.

3. La licitație se admit numai arhitecți ingineri și maestri constructori cari posedă autorizația recerută.

4. Conurenții nu pot pretinde spese de deplasare și diurne.

5. Antreprenorul asupra cărui va rămâne lucrarea va suporta impozitul după contract, taxe de 2% contribuție la casa învățământului industrial precum și toate celelalte, cuprinse în condițiunile de licitație.

6. Consiliul eparhial își rezervă dreptul de a preda lucrarea celui antreprenor în care va avea cea mai mare încredere.

Moldova-veche, la 5 Aprilie 1941.

Președinte :

Constantin Popescu
adm. par.

Secretar :

D. Cățemir